

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

HOTĂRÂRE

PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII

Legii nr. 193 din 20 decembrie 2019 pentru modificarea unor acte legislative și a Hotărârii Parlamentului privind numirea unor membri ai Consiliului Superior al Magistraturii nr. 53 din 17 martie 2020

(modificarea componenței Consiliului Superior al Magistraturii)

(sesizarea nr. 163a/2020)

CHIȘINĂU

10 iunie 2021

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlui Dumitru Avornic, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată pe 28 octombrie 2020,
Examinând sesizarea menționată în ședință plenară publică,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând în camera de consiliu,

Pronunță următoarea hotărâre:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea depusă la Curtea Constituțională pe 28 octombrie 2020, în baza articolelor 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, 25 lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională nr. 317 din 13 decembrie 1994 și 38 alin. (1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale nr. 502 din 16 iunie 1995, de către dl Sergiu Litvinenco și dna Veronica Roșca, deputați în Parlamentul Republicii Moldova. Autorii sesizării au mai depus suplimente la sesizare pe 29 ianuarie 2021 și pe 10 martie 2021.

2. Autorii sesizării îi solicită Curții să verifice constituționalitatea unor prevederi din pct. 1 al art. I din Legea pentru modificarea unor acte legislative nr. 193 din 20 decembrie 2019 și constituționalitatea Hotărârii Parlamentului privind numirea unor membri ai Consiliului Superior al Magistraturii nr. 53 din 17 martie 2020. Totodată, în cadrul ședinței plenare publice a Curții, dl Sergiu Litvinenco, autor al sesizării, a solicitat verificarea constituționalității întregii Legii nr. 193 din 20 decembrie 2019.

3. Prin decizia Curții Constituționale din 2 februarie 2021, sesizarea a fost declarată admisibilă, fără a se prejudeca fondul cauzei. Cu privire la cererea reprezentantului Parlamentului de a scoate de pe rol sesizarea, din cauza expirării termenului de șase luni pentru soluționarea acesteia, Curtea a reținut că, dacă ar accepta asemenea solicitări, ar goli de conținut ideea controlului de constituționalitate. Agenda Curții Constituționale este deosebit de încărcată cu cauze foarte complexe, iar respectarea termenului legal de șase luni unei sesizări, în condițiile în care legislatorul organic de atunci l-a reglementat, *i.e* în lipsa instituției excepției de neconstituționalitate potrivit procedurii actuale, este nesustenabilă, uneori, în prezent. Mai mult, procedura scoaterii de pe rol a sesizărilor din motivul invocat de reprezentantul Parlamentului nu este prevăzută de Constituție și de legile speciale care reglementează activitatea Curții.

4. În procesul examinării sesizării, Curtea Constituțională a solicitat opiniile Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova, Guvernului, Institutului de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice, Consiliului Superior al Magistraturii, Asociației Judecătorilor din Moldova, Asociației „Vocea Justiției”, Facultății de Drept a Universității de Stat din Moldova și a Facultății de Drept a Universității Libere Internaționale din Moldova.

5. În ședința publică a Curții au fost prezenți dl Sergiu Litvinenco, autor al sesizării, și dl Valeriu Kuciuk, reprezentant al Parlamentului.

ÎN FAPT

6. Pe 4 decembrie 2019, Guvernul a adoptat Hotărârea nr. 611, prin care a aprobat proiectul de lege pentru modificarea Legii nr. 947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii și l-a prezentat Parlamentului spre examinare.

7. Pe 5 decembrie 2019, proiectul de lege prezentat de Guvern a fost înregistrat la Secretariatul Parlamentului¹.

8. În aceeași zi, Parlamentul s-a convocat în ședință plenară și a examinat proiectul de lege în prima lectură. Proiectul de lege a fost prezentat de dl Radu Foltea, ex-secretar de stat la Ministerul Justiției, iar deputații au acordat întrebări și au primit răspunsuri cu privire la proiectul de lege examinat. În fine, proiectul de lege a fost votat în prima lectură de majoritatea deputaților prezenți în ședință [a se vedea stenograma ședinței plenare a Parlamentului din 5 decembrie 2019², pag. 125-145].

9. Pe 6 decembrie 2019, data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 360-366 art. 924 a intrat în vigoare Hotărârea Guvernului nr. 611 privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea Legii nr. 947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii.

10. Pe 20 decembrie 2019, Parlamentul s-a convocat în ședință plenară și a examinat proiectul de lege, care, așa cum rezultă din stenograma ședinței plenare [a se vedea stenograma³ ședinței plenare a Parlamentului din 20 decembrie 2019, pag. 68-69], a fost votat în a doua lectură, finală. Proiectul de lege a fost votat de 56 de deputați, legii fiindu-i atribuit numărul 193.

11. Legea pentru modificarea unor acte legislative nr. 193 din 20 decembrie 2019 a intrat în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 24-34 din 31 ianuarie 2020, art. 23.

12. Până la adoptarea acestei Legi, Consiliul Superior al Magistraturii era constituit din 12 membri: șase judecători aleși de Adunarea Generală a Judecătorilor, trei profesori de drept titulari, selectați de Comisia juridică, numiri și imunități a Parlamentului după organizarea unui concurs public

¹ <http://www.parlament.md/LegislationDocument.aspx?Id=df671b38-bf6f-4f35-be29-458dadbe3483>

² <http://www.parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=OEE6e%2byb%2ffw%3d&tabid=128&mid=506&language=ro-RO>

³ <http://parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=4Ins08a3S%2b0%3d&tabid=128&mid=506&language=ro-RO>

și aleși cu votul majorității deputaților aleși, Președintele Curții Supreme de Justiție, ministrul Justiției și Procurorul General.

13. După adoptarea Legii, numărul membrilor Consiliului Superior al Magistraturii a fost majorat până la 15: șapte judecători aleși de Adunarea Generală a Judecătorilor, cinci profesori de drept titulari numiți de Parlament, cu votul majorității deputaților aleși, în baza propunerilor Comisiei juridice, numiri și imunități a Parlamentului, Președintele Curții Supreme de Justiție, ministrul Justiției și Procurorul general.

14. Prin Hotărârea Parlamentului nr. 53 din 17 martie 2020, au fost numiți în calitate de membri ai Consiliului Superior al Magistraturii, pentru un mandat de patru ani, următorii profesori de drept titulari: dna Elena Belei, dna Carolina Ciugureanu-Mihailuță, dna Valentina Coptileț și dl Ion Crețu.

LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

15. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 6 Separația și colaborarea puterilor

„În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sînt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției.”

Articolul 74 Adoptarea legilor și a hotărârilor

„(1) Legile organice se adoptă cu votul majorității deputaților aleși, după cel puțin două lecturi.

[...]”

Articolul 102 Actele Guvernului

„[...]”

(4) Hotărârile și ordonanțele adoptate de Guvern se semnează de Prim-ministru, se contrasemnează de miniștrii care au obligația punerii lor în executare și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Nepublicarea atrage inexistența hotărârii sau ordonanței.

[...].”

Articolul 122 Componenta

„(1) Consiliul Superior al Magistraturii este alcătuit din judecători și profesori titulari aleși pentru o durată de 4 ani.

(2) Din Consiliul Superior al Magistraturii fac parte de drept: Președintele Curții Supreme de Justiție, ministrul justiției și Procurorul General.”

Articolul 123 Atribuțiile

„(1) Consiliul Superior al Magistraturii asigură numirea, transferarea, detașarea, promovarea în funcție și aplicarea de măsuri disciplinare față de judecători.

(2) Modul de organizare și funcționare al Consiliului Superior al Magistraturii se stabilește prin lege organică.”

16. Prevederile relevante ale Legii nr. 193 din 20 decembrie 2019 pentru modificarea unor acte legislative sunt următoarele:

„Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Articolul I. – Legea nr. 947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 15–17, art. 65), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Articolul 3:

la alineatul (1), cifrele „12” se substituie cu cifrele „15”;

alineatele (3) și (4) vor avea următorul cuprins:

„(3) Cinci membri ai Consiliului Superior al Magistraturii din rândul profesorilor de drept titulari sunt numiți de Parlament, cu votul majorității deputaților aleși, în baza propunerilor Comisiei juridice, numiri și imunități a Parlamentului. Comisia juridică, numiri și imunități organizează un concurs public până la expirarea mandatului membrilor numiți sau în decurs de 30 de zile de la data apariției vacanței funcției. Concursul public include cel puțin examinarea dosarelor și audierea candidaților. Comisia juridică, numiri și imunități întocmește avize argumentate pentru fiecare candidat selectat și propune Parlamentului numirea acestora.

(4) Șapte membri din rândul judecătorilor, precum și șapte membri supleanți, sunt aleși în Consiliul Superior al Magistraturii prin vot secret de către Adunarea Generală a Judecătorilor, după cum urmează: patru din cadrul judecătorilor, doi din cadrul curților de apel și unul din cadrul Curții Supreme de Justiție. Se consideră aleși în calitate de membri și de membri supleanți ai Consiliului Superior al Magistraturii candidații judecători care au acumulat mai mult de jumătate din voturile celor prezenți la ședința Adunării Generale a Judecătorilor, conform ordinii descrescătoare a numărului de voturi obținute. Membrii supleanți suplinesc funcțiile vacante de membri ai Consiliului Superior

al Magistraturii din rândul judecătorilor corespunzător nivelului instanțelor judecătorești pentru care au fost aleși, în ordine descrescătoare a numărului de voturi obținute.”

articolul se completează cu alineatul (4¹) cu următorul cuprins:

“(4¹) Consiliul Superior al Magistraturii anunță data desfășurării ședinței Adunării Generale a Judecătorilor la care urmează să fie aleși membrii acestuia cu cel puțin 60 de zile înainte de data ședinței, dar nu mai târziu de 30 de zile de la data expirării mandatului de membru al Consiliului Superior al Magistraturii. Candidații la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii depun dosarele de participare în adresa Consiliului cu cel puțin 30 de zile până la data desfășurării ședinței Adunării Generale a Judecătorilor. Lista candidaților și dosarele depuse se publică pe pagina web oficială a Consiliului Superior al Magistraturii în prima zi după expirarea termenului-limită pentru depunerea dosarelor. Candidații la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii au dreptul să desfășoare în rândul judecătorilor campanie de promovare, în modul stabilit de Consiliul Superior al Magistraturii.”

la alineatul (7), textul “suspendare a activității administrative pe perioada exercitării mandatului de membru al Consiliului Superior al Magistraturii” se substituie cu textul “demisie din funcția administrativă”.

2. Articolul 5:

la alineatul (1), după cuvintele “ales prin vot secret” se introduc cuvintele “din rândul membrilor judecători ai Consiliului”;

articolul se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

“(4) În cazul vacanței funcției de președinte al Consiliului Superior al Magistraturii, până la alegerea unui nou președinte, interimatul funcției este asigurat de către decanul de vârstă din rândul membrilor judecători.”

3. Articolul 8¹:

alineatul (6) se completează în final cu textul “și pe pagina web oficială a Consiliului Superior al Magistraturii”;

articolul se completează cu alineatul (8), cu următorul cuprins:

“(8) Elaborarea actelor normative ale Consiliului Superior al Magistraturii este efectuată cu respectarea legislației privind transparența în procesul decizional.”

4. Capitolul II se completează cu articolul 8² cu următorul cuprins:

“Articolul 8². Condițiile pentru a putea fi ales membru al Consiliului Superior al Magistraturii din rândul judecătorilor

(1) La funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii din rândul judecătorilor poate fi ales candidatul care întrunește următoarele condiții:

a) are o vechime în funcție de judecător de cel puțin 3 ani efectiv lucrați;

b) nu a fost sancționat disciplinar în ultimii 3 ani.

(2) Dosarul candidatului conține următoarele:

a) curriculum vitae;

b) scrisoare de motivare;

c) proiectul privind principalele obiective pe care le va urmări în cazul alegerii în calitate de membru al Consiliului Superior al Magistraturii.

(3) În cazul în care candidatul nu întrunește condițiile prevăzute la alin. (1) sau dosarul acestuia nu este complet, Consiliul Superior al Magistraturii exclude din concurs candidatul respectiv.”

5. La articolul 20 alineatul (2), textul “art.20” se substituie cu textul “art.20¹”.

6. Articolul 24:

la alineatul (3), textul “, în urma deliberării,” se exclude;

la alineatul (5), cuvintele “la deliberare” se substituie cu cuvintele “la adoptarea hotărârii”.

7. Articolul 25 va avea următorul cuprins:

“Articolul 25. Contestarea hotărârilor Consiliului Superior al Magistraturii

Hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii pot fi contestate la Curtea de Apel Chișinău de orice persoană interesată, în termen de 30 de zile de la data comunicării acesteia.”

Articolul II. – La articolul 232 alineatul (4) din Legea nr. 514/1995 privind organizarea judecătorească (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 15–17, art. 62), cu modificările ulterioare, cuvintele “cu cel puțin o lună” se substituie cu textul “cu cel puțin 60 de zile”.

Articolul III. – (1) Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(2) Alegerea noilor membri ai Consiliului Superior al Magistraturii din rândul judecătorilor se desfășoară în conformitate cu prevederile prezentei legi, indiferent de data anunțării ședinței Adunării Generale a Judecătorilor.

(3) În termen de 30 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi:

a) Comisia juridică, numiri și imunități a Parlamentului va organiza, în modul stabilit de legislație, concursul pentru selectarea membrilor în Consiliul Superior al Magistraturii din rândul profesorilor de drept titulari pentru un mandat de 4 ani;

b) Consiliul Superior al Magistraturii:

– va anunța data ședinței Adunării Generale a Judecătorilor pentru alegerea membrului Consiliului Superior al Magistraturii din rândul judecătorilor de nivelul judecătoriilor;

– va aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege.

(4) Adunarea Generală a Judecătorilor va alege un membru în Consiliul Superior al Magistraturii din rândul judecătorilor de nivelul judecătoriilor. Până la alegerea de către Adunarea Generală a Judecătorilor a noilor membri ai Consiliului Superior al Magistraturii din rândul judecătorilor, membrii supleanți aleși anterior de Adunarea Generală a Judecătorilor vor suplini funcțiile vacante de membri ai Consiliului Superior al Magistraturii.”

17. Prevederile Hotărârii Parlamentului nr. 53 din 17 martie 2020 privind numirea unor membri ai Consiliului Superior al Magistraturii sunt următoarele:

„În temeiul art. 3 alin. (3) din Legea nr. 947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii,

Parlamentul adoptă prezenta hotărâre.

Articolul 1. – Se numesc în calitate de membri ai Consiliului Superior al Magistraturii, pentru un mandat de 4 ani, următorii profesori de drept titulari:

BELEI Elena,

CIUGUREANU-MIHAILUȚĂ Carolina,

COPTILEȚ Valentina,

CREȚU Ion.

Articolul 2.– Prezenta hotărâre intră în vigoare la data adoptării.”

ÎN DREPT

A. ADMISIBILITATEA

18. Prin decizia sa din 2 februarie 2021, Curtea a confirmat respectarea, în prezenta cauză, a condițiilor de admisibilitate a unei sesizări, stabilite în jurisprudența sa constantă.

19. Curtea a reținut că obiectul sesizării îl constituie articolul I punctul 1 din Legea nr. 193 din 20 decembrie 2019 pentru modificarea unor acte legislative și Hotărârea Parlamentului nr. 53 din 17 martie 2020 privind numirea unor membri ai Consiliului Superior al Magistraturii.

20. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor și a hotărârilor Parlamentului ține de competența Curții Constituționale. Curtea reține că examinarea constituționalității Hotărârii contestate a Parlamentului, prin care au fost numiți în funcția de membri ai Consiliului Superior al Magistraturii profesori titulari, ține de competența sa, deoarece membrii Consiliului dețin, potrivit articolului 122 din Constituție, funcții de demnitate publică de rang constituțional (*i.e.*, care sunt prevăzute expres în Constituție sau care au un rol fundamental pentru ordinea juridică constituțională) (a se

vedea HCC nr. 13 din 21 mai 2020, § 37; HCC nr. 13 din 27 aprilie 2021, § 25).

21. În conformitate cu articolele 25 lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin. (1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale, deputații au prerogativa sesizării Curții Constituționale.

22. Prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

23. Autorii sesizării au susținut că prevederile contestate sunt contrare articolelor 1 alin. (3) [*preeminența dreptului*], 6 [*separația și colaborarea puterilor*], 8 [*respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale*], 20 [*accesul liber la justiție*], 23 [*calitatea legii*], 74 alin. (1) [*adoptarea legilor și a hotărârilor Parlamentului*], 116 alin. (1) [*statutul judecătorilor*], 122 [*componența Consiliului Superior al Magistraturii*] și 123 alin. (1) [*atribuțiile Consiliului Superior al Magistraturii*] din Constituție.

24. Referitor la aplicabilitatea în prezenta cauză a prevederilor constituționale invocate de autorii sesizării, Curtea a stabilit în jurisprudența sa că articolele 1 alin. (3), 4, 8 și 23 alin. (2) din Constituție nu au o aplicabilitate de sine stătătoare. Acestea pot fi invocate, în special, dacă se constată aplicabilitatea lor împreună cu alte dispoziții din Constituție (a se vedea HCC nr. 12 din 7 mai 2020, § 43; HCC nr. 25 din 29 octombrie 2020, § 29; HCC nr. 2 din 12 ianuarie 2021, § 20; HCC nr. 3 din 14 ianuarie 2021, § 22).

25. Cu privire la incidența articolelor 20, 23 și 116 din Constituție, articole invocate în legătură cu asigurarea de către Consiliul Superior al Magistraturii a dreptului la un proces echitabil, garantat deopotrivă de articolul 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, Curtea a observat că contestațiile împotriva hotărârilor adoptate de Colegiul pentru selecția și cariera judecătorilor, de Colegiul de evaluare a performanțelor judecătorilor și de Colegiul disciplinar se examinează de către Consiliu [a se vedea articolul 39 alin. (1) din Legea nr. 178 din 25 iulie 2014 și articolul 22 alin. (1) din Legea nr. 947 din 19 iulie 1996]. Acest gen de dispute de drept public pot implica latura civilă a dreptului la un proces echitabil, dacă aspectele de drept privat predomină față de cele de drept public, date fiind consecințele directe pentru un drept civil patrimonial sau nepatrimonial. Mai mult, operează o prezumție generală potrivit căreia în litigiile obișnuite de muncă care-i implică pe membrii funcțiilor publice, inclusiv pe judecători, există asemenea consecințe directe pentru drepturile cu caracter civil (a se vedea *Denisov v. Ucraina* [MC], 25 septembrie 2018, § 53).

26. Totuși, potrivit jurisprudenței Curții Europene, și atunci când un organ jurisdicțional care rezolvă litigii privind drepturile și obligațiile cu caracter civil nu întrunește unele condiții ale articolului 6 § 1, nu se poate constata existența unei încălcări a Convenției Europene, dacă procedurile din fața acestui organ sunt „supuse unui control subsecvent din partea unui organ judiciar cu competență deplină și care oferă garanțiile articolului 6 § 1” (a se vedea *Denisov v. Ucraina* [MC], 25 septembrie 2018, § 65). În acest sens, Curtea a notat că, potrivit articolului 25 din Legea cu privire la

Consiliul Superior al Magistraturii, hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii pot fi contestate la Curtea de Apel Chișinău de orice persoană interesată, în termen de 30 de zile de la data comunicării. Potrivit Hotărârii Curții Constituționale nr. 13 din 14 mai 2018, instanța de apel trebuie să efectueze un control în fapt și în drept în privința hotărârilor Consiliului Superior al Magistraturii care au fost contestate în fața sa. Astfel, Curtea de Apel reprezintă un organ judiciar cu competență deplină care oferă, la modul teoretic, garanțiile articolului 6 § 1. Din acest motiv, Curtea a reținut că articolele 20, 23 și 116 din Constituție nu sunt incidente.

27. Autorii sesizării îi solicită Curții să verifice aspectul procedural al Legii contestate prin prisma deficiențelor admise de Parlament la adoptarea acesteia, care constau, *inter alia*, în lipsa transparenței decizionale determinată de lipsa consultărilor publice prealabile și recepționarea avizelor necesare. Autorii au invocat faptul că, deși decizia Parlamentului vizează componența Consiliului Superior al Magistraturii, aspect care reprezintă un element central al autorității în discuție, și deși această decizie vizează o autoritate fundamentală a puterii judecătorești (a se vedea HCC nr. 23 din 9 noiembrie 2011, § 33), Legea contestată a fost examinată și votată de către Parlament fără consultarea Consiliului.

28. În acest context, potrivit Comisiei de la Veneția, dezbaterile parlamentare nu trebuie să fie doar incluzive (în sensul implicării tuturor grupurilor politice în Parlament), ci reclamă uneori ședințe cu participanți externi, cum ar fi experții, profesioniștii din domeniul relevant și **părțile interesate, de exemplu, cei care reprezintă grupuri etnice, profesionale, religioase etc., afectate de politica în cauză** (a se vedea Parametrii cu privire la relația dintre majoritatea parlamentară și opoziție într-o democrație: *checklist*-ul, adoptat la cea de-a 119-a sesiune plenară (Veneția, 21-22 iunie 2019), CDL-AD(2019)015-e, § 77).

29. De asemenea, cu referire la implicarea sistemului judecătoresc în procesul de reformă a justiției care-i afectează direct activitatea, în Avizul nr. 18 (2015), Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni a subliniat importanța participării judecătorilor la dezbaterile privind politica judiciară națională. Consiliul a menționat despre **necesitatea consultării reprezentanților sistemului judecătoresc și a participării lor active la elaborarea actelor normative privind statutul judecătorilor și funcționarea sistemului judecătoresc** (a se vedea Avizul citat, § 31).

30. Pentru a verifica dacă, în contextul adoptării Legii contestate, lipsa consultării Consiliului Superior al Magistraturii afectează independența autorității în discuție, Curtea a considerat necesar să examineze sesizarea în fond prin prisma articolelor 1 alin. (3), 6 și 123 alin. (1) din Constituție.

31. Având în vedere argumentele dlui Sergiu Litvinenco, autor al sesizării, care a invocat în cadrul ședinței plenare publice a Curții că Hotărârea Guvernului nr. 611 din 4 decembrie 2019 referitoare la aprobarea proiectului de lege a intrat în vigoare după adoptarea acestuia în prima lectură de către Parlament, Curtea a reținut incidența articolului 74 alin. (1) din Constituție.

32. Cu privire la contestarea Hotărârii Parlamentului nr. 53 din 17 martie 2020 referitoare la numirea celor patru membri profesori titulari ai

Consiliului, autorii sesizării consideră că Parlamentul a încălcat procedura de adoptare a acestei Hotărâri. Pentru a vedea dacă la adoptarea Hotărârii contestate a Parlamentului au fost respectate exigențele constituționale, Curtea a considerat necesar să examineze Hotărârea în discuție în fond prin prisma articolelor 1 alin. (3) și 122 alin. (1) din Constituție.

B. FONDUL CAUZEI

A. Argumentele autorilor sesizării

33. Cu privire la procedura de adoptare a Legii nr. 193 din 20 decembrie 2019 pentru modificarea unor acte legislative, autorul sesizării, prezent în ședința plenară publică, a menționat că Legea contestată a fost adoptată în baza proiectului de lege înaintat de Guvern prin Hotărârea nr. 611 din 4 decembrie 2019. Autorul a afirmat că Hotărârea Guvernului în discuție a intrat în vigoare pe 6 decembrie 2019, iar proiectul de lege prezentat de Guvern a fost votat în prima lectură de Parlament pe 5 decembrie 2019, adică până la intrarea în vigoare a Hotărârii Guvernului. Astfel, la votarea în prima lectură a proiectului de lege prezentat de Guvern, Parlamentul a votat un act inexistent, deoarece, potrivit articolului 102 alin. (4) din Constituție, hotărârile Guvernului se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, iar nepublicarea lor atrage inexistența acestora. De asemenea, autorii sesizării consideră că proiectul Legii contestate a fost aprobat de Guvern fără a se organiza consultări publice prealabile pe marginea acestuia, contrar prevederilor Legii nr. 239 din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional. De asemenea, după ce a fost aprobat de Guvern pe 4 decembrie 2019, proiectul de lege a fost votat în prima lectură pe 5 decembrie 2019. După două săptămâni, proiectul de lege a fost votat în a doua lectură, fără ca Parlamentul să aștepte Opinia Comisiei de la Veneția, care a fost solicitată de ministrul Justiției. Mai mult, proiectul de lege a fost adoptat fără a fi avizat de instituțiile relevante și fără expertiza anticorupție.

34. Autorii sesizării susțin că modificarea contestată a Legii cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii și adoptarea hotărârii Parlamentului de numire în funcție a noilor membri ai Consiliului Superior al Magistraturii conduc la politizarea și la controlul politic al Consiliului de către majoritate. Astfel, ar avea loc o interferență inacceptabilă a puterii legislative în activitatea puterii judecătorești, punându-se sub semnul întrebării rolul Consiliului Superior al Magistraturii de garant al independenței justiției. Acest fapt ar avea consecințe negative asupra activității întregului sistem judiciar.

35. Potrivit autorilor sesizării, se ajunge la situația în care membrii profesori titulari ai Consiliului dobândesc un rol important în domeniul răspunderii disciplinare a judecătorilor, fapt care reprezintă o ingerință a politicului în justiție. Autorii sesizării mai afirmă că protejarea sistemului judiciar de presiuni sau ingerințe politice constituie premisa esențială a unei justiții independente.

36. Autorii sesizării susțin că rolul profesorilor de drept este cel de avertizori de integritate, de persoane care trag alarma în societate atunci când membrii judecătorești sau membrii de drept ai Consiliului nu respectă principiile de bază ale funcționării instituțiilor. Prin modificările contestate, rolul profesorilor titulari de drept în Consiliu a devenit crucial pentru cariera judecătorilor, fiind instituit un control politic total asupra sistemului judecătoresc și încălcându-se principiul constituțional al colaborării puterii judecătorești cu celelalte două ramuri ale puterii.

37. Cu privire la Hotărârea Parlamentului nr. 53 din 17 martie 2020 privind numirea unor membri ai Consiliului Superior al Magistraturii, autorul sesizării, prezent în ședința Curții, a menționat că vicierea procedurii de adoptare a Legii contestate afectează valabilitatea Hotărârii relevante a Parlamentului. De asemenea, autorii sesizării consideră că membrii profesori titulari ai Consiliului Superior al Magistraturii nu corespund cerințelor de independență a unui tribunal, așa cum acestea sunt prevăzute de articolul 20 din Constituție. În acest sens, autorii sesizării notează că după modificarea Legii cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, prin Legea nr. 193 din 20 decembrie 2019 pentru modificarea unor acte legislative, Comisia juridică, numiri și imunități a Parlamentului a anunțat un concurs pentru selectarea a patru candidați la funcțiile de membru al Consiliului Superior al Magistraturii din partea Parlamentului. Ulterior, pe 10 martie 2020, Parlamentul a adoptat Hotărârea nr. 43 pentru modificarea Hotărârii Parlamentului nr. 151/2019 privind aprobarea componenței nominale a comisiilor permanente ale Parlamentului, prin care, *inter alia*, a înlocuit un reprezentant al opoziției parlamentare cu un membru al Partidului Democrat, fapt care a făcut ca majoritatea membrilor Comisiei juridice, numiri și imunități (șase din zece membri) să reprezinte majoritatea parlamentară. Ulterior membrii Comisiei din afara majorității parlamentare au refuzat să participe la procedura de concurs organizat pentru selectarea a patru candidați la funcțiile de membru al Consiliului Superior al Magistraturii din partea Parlamentului. Autorii notează că membrii profesori titulari au fost selectați de Comisia juridică, numiri și imunități a Parlamentului în lipsa unor criterii sau a unei proceduri de selectare, care să excludă promovarea de către Parlament a intereselor politice și riscul selectării candidaților pe criterii politice. De asemenea, noii membri profesori titulari ai Consiliului au fost aleși prin votul deputaților din coaliția de guvernare, nefiind asigurat un consens suficient de larg, și în baza unui proces de selecție netransparent și neobiectiv.

38. Autorii sesizării menționează că membrii profesori titulari ai Consiliului Superior al Magistraturii au fost propuși spre numire de către o comisie politică și Parlamentul i-a numit în funcție cu 55 de voturi, deși în Opinia comună urgentă nr. 976/2019 din 22 ianuarie 2020 privind proiectul de lege de modificare a Legii nr. 947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, Comisia de la Veneția a recomandat ca membrii non-judecătorești să fie numiți în funcție cu votul unei majorități calificate și ca autoritatea care propune candidații să fie o comisie independentă și apolitică (§§ 26 și 35 din Opinia citată).

39. Autorii sesizării au susținut că prevederile contestate sunt contrare articolelor 1 alin. (3) [*preeminența dreptului*], 6 [*separația și colaborarea puterilor*], 8 [*respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale*], 20 [*accesul liber la justiție*], 23 [*calitatea legii*], 74 alin. (1) [*adoptarea legilor și a hotărârilor Parlamentului*], 116 alin. (1) [*statutul judecătorilor*], 122 [*componența Consiliului Superior al Magistraturii*] și 123 alin. (1) [*atribuțiile Consiliului Superior al Magistraturii*] din Constituție.

B. Argumentele autorităților și ale organizațiilor cărora li s-a solicitat și care și-au prezentat opinia

40. Președintele Republicii Moldova menționează că în Opinia nr. 983/2020 din 20 martie 2020 Comisia de la Veneția a notat că: (i) mecanismul de numire a membrilor Consiliului Superior al Magistraturii din rândul profesorilor de drept titulari ar putea include formarea unei comisii apolitice în locul actualei Comisii juridice, numiri și imunități a Parlamentului; (ii) alte autorități ar putea fi implicate în procesul de propunere a candidaților, precum Uniunea Avocaților sau facultățile de drept ale universităților; (iii) votul majorității deputaților pentru numirea în funcție a membrilor Consiliului din partea profesorilor titulari de drept nu este suficient, fiind necesară numirea lor în funcție în baza unui consens politic larg, care să prevadă o majoritate calificată (2/3 din numărul de voturi) în Parlament, cu stabilirea unor prevederi de evitare a blocării numirii acestor membri. De asemenea, Președintele Republicii menționează că procesul de numire a membrilor profesori titulari ai Consiliului nu a corespuns recomandărilor Comisiei de la Veneția în partea ce ține de mecanismul de selecție, în special prin faptul că au fost selectați și propuși Parlamentului de către Comisia juridică, numiri și imunități a Parlamentului, care este un organ politic. Totodată, opoziția parlamentară nu a avut influență asupra alegerii componenței Consiliului pentru a asigura independența autorității în discuție. Selectarea candidaților pentru funcția de membru profesor titular al Consiliului plasează membrii în discuție într-un raport de subordonare față de puterea legislativă. Președintele Republicii notează că adoptarea Legii contestate a fost viciată, deoarece proiectul de lege nu a fost supus consultărilor publice, nu a fost expertizat de către Centrul Național Anticorupție, nu a fost avizat de către autoritățile competente și nici de comisiile permanente ale Parlamentului. Cu privire la Hotărârea Parlamentului nr. 53/2020, Președintele Republicii menționează că aceasta contravine articolelor 6, 116 și 123 din Constituție, deoarece membrii profesori titulari ai Consiliului au fost numiți în funcție în baza unei legi, considerată de Președinte neconstituțională.

41. În opinia prezentată de Parlament se menționează că recomandările autorităților internaționale pentru Parlamentul Republicii Moldova nu pot avea statutul juridic al unor directive obligatorii, pentru că ar fi afectată grav autonomia parlamentară și suveranitatea națională.

42. În opinia prezentată de Guvern se menționează că prevederile Legii nr. 193/2019 consolidează, de fapt, principiul separației puterilor în stat

prevăzut de articolul 6 din Constituție, prin extinderea numărului de membri ai Consiliului Superior al Magistraturii și prin instituirea unei modalități de selectare a membrilor săi. Coroborând prevederile articolului 3 alin. (3) din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii cu prevederile articolului 66 din Constituție, desemnarea membrilor Consiliului Superior al Magistraturii din rândul profesorilor de drept titulari nu excede atribuțiilor Parlamentului. Prin urmare, reglementarea de către Parlament a unor aspecte privind organizarea și activitatea sistemului judecătoresc nu poate fi calificată, *per se*, o tentativă de subordonare și de control ale puterii judecătorești de către Parlament. Cu privire la încălcarea etapelor legiferării, Guvernul menționează că anunțul privind inițierea elaborării proiectului de lege a fost plasat pe 7 octombrie 2019, iar Hotărârea Guvernului privind aprobarea proiectului de lege a fost adoptată în decembrie 2019. Cât privește efectuarea expertizei anticorupție a proiectului de lege, aceasta a fost realizată conform prevederilor Legii nr. 100/2017 și Legii integrității nr. 82/2017. De altfel, o eventuală nerespectare a etapelor legiferării stabilite de Legea nr. 100/2017 nu încalcă prevederile constituționale, reieșind din raționamentele Curții menționate în Decizia nr. 45 din 18 mai 2020. Parlamentul a adoptat Legea nr. 193/2019, care este o lege organică, conform articolului 72 alin. (3) lit. e) din Constituție. În această lege, Parlamentul a reglementat numărul de membri ai Consiliului Superior al Magistraturii și modalitatea de selectare a membrilor Consiliului Superior al Magistraturii din partea profesorilor de drept titulari. Această modalitate de selectare se încadrează în prevederile articolului 123 alin. (2) din Constituție. Așadar, prevederile Legii nu extind, contrar prevederilor constituționale, categoriile de persoane care pot deveni membri ai Consiliului Superior al Magistraturii. Guvernul subliniază că articolul 12 din Legea nr. 947/1996 stabilește expres motivele de încetare a mandatului membrului Consiliului Superior al Magistraturii, nefiind prevăzut ca motiv revocarea unui membru de către autoritatea care l-a numit. Acest fapt reprezintă o garanție a independenței membrilor Consiliului Superior al Magistraturii aleși de Parlament față de factorul politic. De asemenea, articolul 3 alin. (3) din Legea nr. 947/1996 menține obligativitatea organizării unui concurs public pentru selectarea unui membru al Consiliului Superior al Magistraturii. Având în vedere că Legea nr. 193/2019 nu prezintă carențe de ordin constituțional, Hotărârea Parlamentului nr. 53/2020, care pune în aplicare prevederile acestei Legi, este, de asemenea, constituțională. Mai mult, Hotărârea Parlamentului nr. 53/2020 s-a consumat în momentul numirii membrilor Consiliului Superior al Magistraturii și, prin urmare, nu poate fi supusă controlului de constituționalitate.

43. În opinia prezentată de membrii judecători ai Consiliului Superior al Magistraturii se subliniază carențele procedurale existente la adoptarea Legii contestate. Mai mult, prin adoptarea acestei legi, ar fi fost încălcat principiul independenței judecătorilor și principiul separației puterilor.

44. În opinia prezentată de Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice se menționează că stabilirea numărului profesorilor de drept

titulari care fac parte din Consiliul Superior al Magistraturii ține de competența legislativului și nu este o problemă de constituționalitate.

45. Potrivit opiniei prezentate de Universitatea de Stat din Moldova, nu există premise juridice să se considere că actuala procedură de numire a membrilor Consiliului Superior al Magistraturii din rândul profesorilor de drept titulari îi situează pe aceștia sub controlul unor forțe politice.

C. Aprecierea Curții

46. Curtea observă că din argumentele autorilor sesizării se pot deduce următoarele probleme de drept: (a) respectarea procedurii de legiferare de către Parlament la adoptarea Legii nr. 193 din 20 decembrie 2019; (b) conformitatea cu Constituția a Hotărârii Parlamentului nr. 53 din 17 martie 2020.

I. Cu privire la respectarea procedurii de legiferare de către Parlament la adoptarea Legii nr. 193 din 20 decembrie 2019

47. Cu titlu preliminar, Curtea reține că, potrivit articolului 60 alin. (1) din Constituție, Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului Republicii Moldova și unica autoritate legislativă a statului.

48. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că Parlamentul este suveran în materia reglementării procedurii de adoptare a legilor. Totuși, suveranitatea Parlamentului nu este absolută, ea fiind limitată de principiile constituționale în această materie. În acest sens, atât la reglementarea procedurilor parlamentare, cât și la aplicarea lor, *i.e.* la adoptarea actelor normative, Parlamentul trebuie să asigure echilibrul corect dintre principiul autonomiei parlamentare și celelalte principii incidente în materia procedurilor parlamentare, care sunt stabilite expres sau care pot fi deduse clar din Constituție (a se vedea HCC nr. 14 din 27 aprilie 2021, § 53).

49. Dat fiind caracterul suveran al Parlamentului în materia legiferării, Curtea a reținut că competența sa în materia controlului constituționalității procedurii parlamentare este limitată. În acest domeniu, Curtea trebuie să manifeste deferență judiciară față de rolul Parlamentului de legislator autonom. În acest sens, Curtea poate verifica constituționalitatea unei legi sub aspectul procedural doar dacă la adoptarea ei Parlamentul a afectat vreun element esențial al procesului de legiferare, care rezultă expres din Constituție sau care poate fi dedus clar dintr-un principiu constituțional (a se vedea § 54 din Hotărârea citată).

50. În acest caz, Curtea constată că pe 4 decembrie 2019 Guvernul a adoptat, în baza dreptului la inițiativă legislativă, Hotărârea nr. 611 prin care a aprobat proiectul Legii contestate și l-a prezentat Parlamentului pentru examinare. Curtea observă că Hotărârea Guvernului nr. 611 a intrat în vigoare pe 6 decembrie 2019, la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova (a se vedea *supra* §§ 6-9). Intrarea în vigoare a hotărârilor Guvernului este reglementată de articolul 102 alin. (4) din Constituție, care prevede că hotărârile și ordonanțele adoptate de Guvern

se semnează de Prim-ministru, se contrasemnează de miniștrii care au obligația punerii lor în executare și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Nepublicarea atrage inexistența hotărârii sau a ordonanței.

51. Curtea menționează că, potrivit articolului 74 alin. (1) din Constituție, legile organice se adoptă cu votul majorității deputaților aleși, după cel puțin două lecturi. În jurisprudența sa recentă, Curtea a interpretat sensul textului „după cel puțin două lecturi” de la articolul 74 alin. (1) din Constituție și a stabilit că acesta conține atât un element procedural, cât și un element substanțial. Elementul procedural presupune că Parlamentul trebuie să voteze în două lecturi proiectul de lege organică. Elementul substanțial presupune că până la votare, Parlamentul trebuie să supună dezbaterilor conținutul proiectului de lege organică (a se vedea HCC nr. 14 din 27 aprilie 2021, § 35).

52. Interpretând textul „după cel puțin două lecturi” de la articolul 74 alin. (1) din Constituție, Curtea va dezvolta elementul procedural al acestui articol, stabilit anterior prin Hotărârea nr. 14 din 27 aprilie 2021. Astfel, Curtea reține că respectarea cerințelor procedurale referitoare la adoptarea legilor este la fel de importantă ca respectarea cerințelor aplicabile față de conținutul legilor. Cele dintâi protejează democrația parlamentară, care trebuie respectată pe tot parcursul procesului de legiferare și care îi asigură pe cetățeni că legile nu au fost adoptate prin abuz. Cele din urmă previn limitarea disproporționată a drepturilor și libertăților cetățenilor.

53. Curtea reține că Legea fundamentală stabilește cerințele procedurale ale procesului de legiferare aplicabile atât la etapa verificării conținutului proiectelor de legi (e.g. existența dezbaterilor parlamentare, dreptul de a depune amendamente, dreptul de a acorda întrebări, dreptul de a lua cuvântul etc.), cât și la etapa verificării îndeplinirii condițiilor procedurale preliminare pentru a putea demara examinarea actelor în discuție.

54. Astfel, de exemplu, la etapa verificării respectării condițiilor procedurale preliminare pentru a putea demara examinarea proiectelor de legi, Parlamentul trebuie să constate dacă proiectul în discuție a fost trimis de una din autoritățile autorizate de articolul 73 din Constituție să înainteze inițiative legislative și dacă, în cazul Guvernului, hotărârea de aprobare a proiectului de lege a intrat în vigoare, potrivit articolului 102 alin. (4) din Constituție. Curtea reține că aspectele în discuție fac parte din elementele esențiale ale procesului de legiferare, în sensul Hotărârii Curții Constituționale nr. 14 din 27 aprilie 2021, § 54. Constituția nu autorizează Parlamentul să declanșeze examinarea conținutului proiectelor de legi atât timp cât proiectul de lege nu îndeplinește condițiile pentru demararea procedurii legislative.

55. Curtea reține că Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii este, potrivit articolelor 72 alin. (3) lit. e) și 123 alin. (2) din Constituție, o lege organică. Prin urmare, actele normative ale Parlamentului care modifică sau completează această lege pot fi doar legi organice, adoptate după cel puțin două lecturi, așa cum prevede articolul 74 alin. (1) din Constituție.

56. În acest caz, Curtea constată că deși Hotărârea Guvernului nr. 611, prin care a fost aprobat proiectul Legii contestate și prezentat Parlamentului spre examinare, a intrat în vigoare pe 6 decembrie 2019, acest fapt nu a împiedicat Parlamentul să examineze proiectul în discuție și să-l voteze în prima lectură pe 5 decembrie 2019 (a se vedea §§ 6-8). Astfel, Parlamentul nu a respectat una din condițiile constituționale aplicabile în cazurile în care Guvernul inițiază un proiect de lege, și anume că proiectul în discuție poate fi supus dezbaterilor și votării doar după intrarea în vigoare a Hotărârii Guvernului prin care proiectul în discuție a fost aprobat [a se vedea articolul 102 alin. (4) din Constituție]. Prin urmare, Curtea reține că în cadrul examinării proiectului de lege în prima lectură Parlamentul a votat un act inexistent.

57. Curtea nu poate trece cu vederea acest viciu de procedură și constată că **este afectată valabilitatea votării Legii contestate în prima lectură**. Având în vedere cele menționate, Curtea constată că Legea contestată a fost adoptată de Parlament într-o singură lectură, pe data de 20 decembrie 2019. Adoptarea unei legi organice de către Parlament într-o singură lectură încalcă articolul 74 alin. (1) din Constituție, potrivit căruia legea organică se adoptă după cel puțin două lecturi. **Prin urmare, Curtea reține că Legea contestată trebuie declarată neconstituțională.**

58. Din aceste considerente, Curtea este scutită să analizeze constituționalitatea Legii contestate din perspectiva celorlalte critici invocate de autorii sesizării.

59. În contextul declarării neconstituționalității legii în discuție, Curtea va dispune revigorarea prevederilor din Legea nr. 947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii în redactarea anterioară Legii nr. 193 din 20 decembrie 2019.

60. Curtea menționează că această soluție își găsește fundamentul în dispozițiile constituționale ale articolului 134 alin. (3) privind rolul Curții Constituționale de garant al supremației Constituției și ale articolului 140 din Constituție, care stabilește că hotărârile Curții Constituționale sunt general obligatorii. De altfel, în jurisprudența sa, Curtea a procedat de o manieră similară și în alte cazuri care au vizat controlul constituționalității unor dispoziții normative de abrogare, stabilind că soluția neconstituționalității conduce la revigorarea prevederilor legale în redactarea anterioară abrogării lor (a se vedea HCC nr. 27 din 31 octombrie 2019).

II. Cu privire la conformitatea cu Constituția a Hotărârii Parlamentului nr. 53 din 17 martie 2020

61. Curtea observă că Hotărârea Parlamentului nr. 53 din 17 martie 2020 a fost adoptată în baza prevederilor Legii contestate referitoare la membrii Consiliului Superior al Magistraturii din rândul profesorilor titulari. Curtea are în vedere faptul că declararea neconstituționalității Legii (a se vedea § 57 *supra*) care a stat la baza adoptării Hotărârii Parlamentului nr. 53 din 17 martie 2020 interferează cu principiul

securității mandatului membrilor Consiliului Superior al Magistraturii din rândul profesorilor titulari.

62. În jurisprudența sa, Curtea a stabilit că numirea profesorului titular de drept în funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii nu atrage și consecința recunoașterii statutului de magistrat (HCC nr. 21 din 3 octombrie 2019, § 37). De asemenea, Curtea reține că durata mandatului membrilor Consiliului Superior al Magistraturii este reglementată în Constituție într-un mod strict. Mandatul lor se bucură de garanții constituționale și poate fi întrerupt doar în cazuri excepționale (a se vedea ACC nr. 1 din 22 septembrie 2020, § 197).

63. În acest context, Curtea reține, în primul rând, că prin Legea nr. 193 din 20 decembrie 2019, Parlamentul a majorat numărul membrilor Consiliului din rândul profesorilor titulari. Astfel, prin instituirea a încă două mandate, numărul membrilor Consiliului din rândul profesorilor titulari a crescut de la trei la cinci persoane. În baza acestor prevederi, Comisia juridică, numiri și imunități a Parlamentului a organizat un concurs, a selectat patru candidați pentru funcția de membru al Consiliului din rândul profesorilor titulari și i-a propus Parlamentului pentru a fi numiți. Dat fiind faptul că la § 57 *supra* a conchis că Legea nr. 193 din 20 decembrie 2019 contravine Constituției, Curtea reține că Hotărârea de numire a membrilor Consiliului din rândul profesorilor titulari a fost adoptată în baza unei legi neconstituționale.

64. În al doilea rând, Curtea reține că viciul care a afectat adoptarea Legii nr. 193/2019, în conformitate cu care a fost adoptată Hotărârea Parlamentului de numire a celor patru membri ai Consiliului, reprezintă o **încălcare manifestă a procedurilor de legiferare** stabilite de Constituție. Adoptarea legilor organice după cel puțin două lecturi **rezultă în mod clar din articolul 74 alin. (1) din Constituție**.

65. În al treilea rând, Curtea notează că respectarea prevederilor articolului 74 alin. (1) din Constituție reprezintă o **cerință esențială a procedurilor parlamentare** (a se vedea § 54 *supra*).

66. În al patrulea rând, Curtea reține că soluția ei privind revigorarea prevederilor anterioare din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii (a se vedea § 59 *supra*) presupune revenirea de la numărul de 15 la numărul de 12 membri ai Consiliului, reducându-se implicit numărul de membri din rândul profesorilor titulari de la cinci la trei. Această diminuare numerică a componenței Consiliului face imposibilă menținerea în funcție a celor patru membri profesori titulari numiți prin Hotărârea Parlamentului nr. 53 din 17 martie 2020.

67. Curtea observă că Hotărârea Parlamentului nr. 53 din 17 martie 2020 a pus în operă articolul III din Legea nr. 193/2019, iar declararea neconstituționalității acestei legi și punerea în aplicare a normelor revigorate fac ca Hotărârea Parlamentului să fie contrară articolelor 1 alin. (3) și 122 din Constituție. Prin urmare, **Hotărârea trebuie declarată neconstituțională**. Această concluzie scutește Curtea să-și continue analiza privind constituționalitatea Hotărârii Parlamentului nr. 53 din 17 martie 2020 din perspectiva celorlalte critici invocate de autorii sesizării.

68. Curtea reține că revigorarea normelor anterioare conduce la reducerea numărului de membri ai Consiliului din rândul profesorilor titulari (*i.e.*, de la cinci la trei) și, în consecință, la încetarea înainte de termen a mandatului membrilor profesori titulari din componența Consiliului Superior al Magistraturii desemnați drept consecință a majorării numărului de membri.

69. În jurisprudența sa, Curtea a examinat constituționalitatea unor prevederi legale care reglementau procedura de numire/desemnare a unor demnitari de rang constituțional, de exemplu cazul examinat în Hotărârea nr. 13 din 21 mai 2020 referitor la înaintarea candidaturii și la desemnarea Procurorului General al Republicii Moldova. În acel caz, Curtea a stabilit că efectul *ex nunc* al hotărârilor sale nu afectează procedurile de numire a Procurorului General și nu se aplică raporturilor juridice anterioare momentului intrării în vigoare a Hotărârii. Totuși, acel caz este diferit de cazul actual, deoarece atunci nu s-a pus problema desființării funcției de Procuror General *per se*. Din contră, în acest caz, prin declararea neconstituționalității Legii contestate și prin revigorarea prevederilor anterioare se desființează două funcții de membru al Consiliului din rândul profesorilor titulari. Cei patru membri ai Consiliului Superior al Magistraturii numiți prin Hotărârea Parlamentului nr. 53 din 17 martie 2020 au suplinit două funcții vacante și două funcții instituite în baza Legii nr. 193/2019. Această Hotărâre nu identifică membrii care au suplinit funcțiile vacante și care au fost numiți pentru ocuparea mandatelor nou instituite.

70. Având în vedere cele menționate *supra*, Curtea constată că mandatul celor patru membri ai Consiliului din rândul profesorilor titulari numiți prin Hotărârea Parlamentului nr. 53 din 17 martie 2020 încetează de la data pronunțării prezentei hotărâri.

71. Curtea subliniază că toate actele Consiliului Superior al Magistraturii emise de la adoptarea Legii nr. 193/2019 și a Hotărârii Parlamentului nr. 53 din 17 martie 2020 până la pronunțarea prezentei Hotărâri nu vor fi afectate de caracterul neconstituțional al Legii și al Hotărârii în discuție.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) litera a) și 140 din Constituție, 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 6, 61, 62 litera a) și 68 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

HOTĂRĂȘTE:

1. *Se admite* sesizarea depusă de dl Sergiu Litvinenco și de dna Veronica Roșca, deputați în Parlamentul Republicii Moldova.

2. *Se declară neconstituționale* Legea nr. 193 din 20 decembrie 2019 pentru modificarea unor acte legislative și Hotărârea Parlamentului nr. 53 din 17 martie 2020 privind numirea unor membri ai Consiliului Superior al Magistraturii.

3. *Se revigorează* prevederile Legii nr. 947 din 19 iulie 1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, în redactarea anterioară Legii nr. 193 din 20 decembrie 2019.

4. Prezenta hotărâre este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

*Chișinău, 10 iunie 2021
HCC nr. 17
Dosarul nr. 163a/2020*